

INTIMIDATIE IN DE PUBLIEKE RUIJITE IN HET BRUSSELS GEWEST

MIDDAG VAN DE RAAD VOOR GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN
EN MANNEN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

7 maart 2018

equal.brussels
gelijke kansen | égalité des chances

BRUSSELSE RAAD VOOR GELIJKHEID
TUSSEN VROUWEN EN MANNEN
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

7 maart 2018

VOORWOORD

De **Brusselse Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen** is het aangewezen orgaan om het thema van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te behandelen. De Raad formuleert adviezen en aanbevelingen i.v.m. elk vraagstuk betreffende de gelijkheid tussen vrouwen en mannen, bij voorrang adviezen over maatregelen van reglementaire aard die een impact hebben op de gelijkheid tussen vrouwen en mannen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De Brusselse Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen gaat van start met de ***Middagen van de Raad***, een gelegenheid tot debat waarbij verenigingen uit het middenveld, overheden en academici actuele kwesties in verband met gendergelijkheid kunnen bespreken.

De eerste Middag van de Raad vond naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag plaats op 7 maart jl. over thema van intimidatie **in de openbare ruimte in het Brussels Gewest**.

Eva Sahin, voorzitter van de Raad en **Bianca Debaets**, staatssecretaris voor Gelijke kansen, opende de Middag en **Charline Desmecht**, directrice van Equal Brussels, trad op als moderator. De deelnemers aan het debat waren **Isabella Lenarduzzi** (JUMP), **Béa Ercolini** (Touche pas à ma pote, TPAMP) en **Patricia Mélotte** (vzw Garance), die de resultaten van hun onderzoek aangaande dit fenomeen kwamen toelichten.

Na deze vaststellingen, stelden **Pauline Loeckx** (Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, IGVM), **Géraldine Van der Stichele** (MIVB) en politiecommissaris **Olivier Slosse** van de politiezone Brussel-Hoofdstad-Elsene de verschillende bestaande maatregelen (wettelijk, human resources, veiligheid, ...) inzake de strijd tegen ongewenste intimiteiten in de openbare ruimte voor.

Ten slotte vond een debat plaats tussen de sprekers en het publiek, dat aangaf dat mensen op straat lastigvallen niet langer getolereerd wordt en erkend wordt als een zorgwekkende vorm van discriminatie, dankzij de niet aflatende strijd van vrouwenverenigingen wereldwijd.

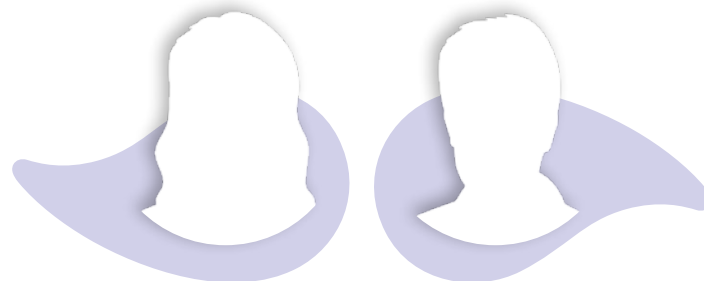
Alledaagse en aanvaarde aanvallen die het leven van vrouwen vanaf hun tienertijd zuur maakt

Ondanks de werkwijzen, geografische gebieden, steekproeven en uiteenlopende doelstellingen leveren de onderzoeken van JUMP, TPAMP en Garance gelijkaardige aanstootgevende resultaten op. Zo tonen alle onderzoeken aan dat **98% van de vrouwelijke respondenten al werden lastiggevallen op straat of in het openbaar vervoer**. Béa Ercolini (TPAMP) verduidelijkt dat 81% van de jonge vrouwen tussen 13 en 17 jaar wordt lastig gevallen. Dit fenomeen waarbij mannen vrouwen lastigvallen omdat het vrouwen zijn, komt op verschillende wijzen tot uiting: ongeveer 75% van de respondenten kreeg te maken met vernederende geluiden, 50% kreeg scheldwoorden naar het hoofd geslingerd, 25% werd fysiek aangevallen, 25% werd geconfronteerd met een exhibitionist, 69% werd door een man/mannen gevolgd.

Isabella Lenarduzzi (JUMP) benadrukt dat deze seksuele aanvallen op de korte, middellange en lange termijn een rampzalige psychologische weerslag hebben op de slachtoffers. Het beperkt hen in hun bewegingsvrijheid in de openbare ruimte en tast hun zelfvertrouwen aan. 95% van de respondenten verklaart dat ze kampen met ondermijnende emoties of schuldgevoelens (het zogenaamde *victim blaming*).

Bijna alle vrouwen hebben ermee te maken, maar ze weten al te vaak niet hoe te reageren

Niettemin toont het onderzoek van Garance aan dat het voor het slachtoffer heilzaam kan zijn als het zich ten opzichte van de aanvaller heeft kunnen verweren en dus de aanval in het eigen voordeel heeft kunnen beïnvloeden. Helaas vond 72% van de ondervraagde vrouwen dat ze de aanvaller niet op een doeltreffende wijze op zijn plaats hebben kunnen zetten. Patricia Mélotte (Garance) dringt bovendien aan op de noodzaak aan preventie en een antiseksistische opvoeding om de mentaliteit diepgaand te wijzigen.

Seksisme wordt als normaal beschouwd

Uit de voorgestelde onderzoeken blijkt ook dat seksisme een vorm van discriminatie is die door mannen wordt getolereerd en door vrouwen geïnternaliseerd. De respondenten uit het onderzoek van JUMP vinden racisme, antisemitisme, homofobie en islamofobie ernstigere vormen van discriminatie dan seksisme. Hoe ouder de respondenten, hoe meer ze seksisme bovendien zullen banaliseren, zeggen Isabella Lenarduzzi, Patricia Mélotte en Béa Ercolini.

De seksismewet geniet niet veel bekendheid en *victim blaming* blijft de norm

Sinds 2014 kunnen personen die zich bezondigen aan intimidatie in de openbare ruimte vervolgd worden op basis van seksismewet. Toch dienen zeer weinig slachtoffers een klacht in (5% volgens het onderzoek van TPAMP). De reden? Niet alleen slachtoffers, maar ook politieagenten kennen de wet dikwijls niet. Bovendien deïnen vrouwen er al te vaak voor terug om klacht in te dienen. Ze zijn bang om de stap te zetten, ze vrezen dat de politie hen niet gelooft, ze schamen zich om de feiten te vertellen, enz., want *victim blaming* is volgens de sprekers spijtig genoeg nog steeds een veelvoorkomende praktijk. Patricia Mélotte onderstreept ook dat de wet bepaalde gedragingen niet bestraft, zoals iemand ongewenst aanspreken.

De seksismewet is ook van toepassing op sociale media

Pauline Loeckx (Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, IVGM) herhaalt de voornaamste elementen van de wet die een einde wil stellen aan de cultuur van straffeloosheid. De volgende daden zijn voortaan strafbaar: fysieke of verbale vernederingen (obscene gebaren, beledigingen, ...) in de openbare ruimte, in aanwezigheid van meerdere personen, of zelfs op het internet (sociale media, fora, blogs, enz.). De daad moet bovendien duidelijk nadelig zijn, ze moet misprijzen tot uiting brengen ten opzichte van een welbepaalde persoon of van meerdere personen wegens hun geslacht en ze moet de waardigheid van de persoon/personen aantasten. De wet kan dus niet worden gebruikt in de strijd tegen seksistische reclame. Daarvoor blijft de Jury voor Ethische Praktijken inzake reclame het enige bevoegde orgaan.

Inzetten op de strijd tegen onderrapportering

Pauline Loeckx dringt aan op het belang voor slachtoffers om individueel of in groep klacht in te dienen. Hoe meer klachten of meldingen er zijn, hoe beter de daden kunnen worden gemeten en bestudeerd, waarna ook het beleid er meer aandacht aan zal besteden. Daarom is het belangrijk iets te doen aan de onderrapportering door slachtoffers en betrokken diensten te informeren en te sensibiliseren.

Optreden tegen intimidatie in het Brusselse openbaar vervoer

Hoewel het fenomeen van mannen die vrouwen lastigvallen in het openbaar vervoer niet veel bekendheid geniet, beschikt de MIVB over een preventiekader ter zake, zowel voor haar personeel als de gebruikers, zo zegt **Géraldine Van der Stichele** (MIVB). De MIVB voorziet vanzelfsprekend in een begeleiding van haar personeel. De MIVB draagt als beheerder van de openbare ruimte op allerlei manieren bij aan de preventie van pesten. Het personeel op het terrein vult sferfiches in om een stand van zaken op te maken van de problemen waar het mee te maken krijgt, er worden sensibiliseringscampagnes over respect georganiseerd en de MIVB ondersteunt en financiert acties van het verenigingsleven.

... maakt deel uit van het gendermainstreamingplan van de MIVB

Géraldine Van der Stichele brengt in herinnering dat het gendermainstreamingplan van de MIVB, dat in volle uitvoering is, in die ondersteuning voorziet. Het plan bepaalt ook dat er bij het ontwerp van de metrostations en voertuigen rekening moet worden gehouden met de mening van de gebruikers, het voorziet in het opstellen van een toegankelijkheidsplan voor PBM's en een toename van het vrouwelijke personeel. Géraldine Van der Stichele rondt haar bijdrage af met ideeën

voor de toekomst, zoals de integratie van de genderdimensie in de opleidingen voor bestuurders/bestuursters en het vervrouwelijken van het personeel dat in contact staat met het publiek.

Mannen die vrouwen lastigvallen op straat, een voor de politiediensten weinig gekend en moeilijk te behandelen fenomeen

De politiediensten behandelen het lastigvallen op straat samen met de andere inbreuken die in de openbare ruimte worden gepleegd, legt commissaris **Olivier Slosse** van de politiezone Brussel-Hoofdstad-Elsene uit. Bovendien behelst seksisme allerlei feiten, wat de strafbepaling bemoeilijkt. Het fenomeen is daarom moeilijk meetbaar, en ook het aantal niet-gemelde gevallen ligt zeer hoog. Daarenboven vermeldt Olivier Slosse eveneens de *'victim blaming'* waaraan nog altijd te veel politiemannen en -vrouwen zich tijdens het verhoor van klagers bezondigen. Er zijn nog andere moeilijkheden, zoals de bewijsvoering. De complexiteit van het fenomeen kan dus soms een ontmoedigend effect hebben.

Het is noodzakelijk dat de bijdrage van de politie beantwoordt aan de verwachtingen van de seksismewet, te weten een eind stellen aan seksistisch gedrag en de dader herinneren aan de geldende normen. Commissaris Slosse benadrukt dat de aanwezigheid van de politie op het terrein werd verdubbeld, wat de preventie en de veiligheid verhoogt. Er moeten niettemin inspanningen worden geleverd, voornamelijk op het gebied van de kennis van de seksismewet en het onthaal van slachtoffers.

Intimidatie op straat blijft dus een uitdaging voor de politie. Het zou goed zijn als de drie veiligheidsplannen (federaal, gewestelijk en lokaal) er meer rekening mee zouden houden. Ten slotte is een gecoördineerde en transversale aanpak van het fenomeen door alle betrokken diensten (politie, parket, ...) nodig.

Het eerste onderzoek over geweld tegen vrouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest leverde verpletterende resultaten op

Op 8 maart 2018 publiceert de universiteit Gent haar onderzoek over geweld tegen vrouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die op vraag van staatssecretaris voor Gelijke Kansen Bianca Debaets werd uitgevoerd. M.b.t. seksuele intimidatie bevestigen de resultaten van het onderzoek ongeveer de resultaten van de voorgestelde onderzoeken, m.a.w. vier op vijf vrouwen verklaren er slachtoffer van te zijn geweest. De helft van alle vrouwen onderging reeds een vorm van fysiek geweld, gepleegd door een persoon die niet haar partner was, zoals geduwd, getrokken of fysiek bedreigd worden.

JUMP, instrumenten tegen sexismen

JUMP heeft de website www.stopausexisme.be om dienst te doen als platform voor de verspreiding van alle onderzoeken, analyses, artikels, boeken en instrumenten in verband met seksisme. Elke organisatie kan vragen om haar werk op de website te plaatsen via een daartoe bestemd formulier.

Na de realisatie van video's met de belangrijkste resultaten van zijn onderzoek, zal JUMP vanaf 10 april 10 video's verspreiden met daarin

telkens een techniek om ad rem te reageren op een seksistische, racistische of homofobe aanval om geweld af te remmen.

Touche pas à ma pote, een app tegen intimidatie op straat

De vzw TPAMP en staatssecretaris Bianca Debaets stelden op 6 maart een app voor in de strijd tegen intimidatie op straat. Met de app kunnen vrouwen alarm slaan als ze het slachtoffer worden van intimidatie op straat. Ze stelt ook alle gebruikers van de app in staat om te getuigen over dergelijk voorval. Bovendien registreert de app de geografische locatie van de alarmen en stuurt hij een boodschap naar 'vrienden' die zich in de buurt van het slachtoffer bevinden. Zo draagt de app Touche pas à ma pote op langere termijn bij aan het zichtbaar maken, meten en in kaart brengen van het lastigvallen op straat en hij zorgt er ook voor dat het grote publiek wordt geresponsabiliseerd m.b.t. dit thema.

"Touche Pas A Ma Pote" by Handsaway is gratis beschikbaar op Google Play.

Het Waalse parlement heeft een resolutie gestemd om het fenomeen van seksuele intimidatie op het openbaar vervoer te onderzoeken

Het Waalse parlement heeft op 28 februari 2018 met unanimité een resolutie goedgekeurd inzake de versterking van de strijd tegen seksuele intimidatie in het openbaar vervoer (TEC), met name via een diepgaand onderzoek van het fenomeen, dat in het licht van de officiële statistieken duidelijk ondergerapporteerd wordt.

**BRUSSELSE RAAD VOOR GELIJKHEID
TUSSEN VROUWEN EN MANNEN**
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Kruidtuinlaan 20 • 1035 Brussel
T +32 (0)2 204 34 26

goforequality@sprb.brussels
www.goforequality.be